

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło

w sprawie z wniosku B. M.

z udziałem J. M.

o podział majątku wspólnego,

na posiedzeniu niejawnym 28 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika

od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z 1 grudnia 2021 r., sygn. akt II Ca 169/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. ustala, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania kasacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

Uczestnik J. M. w sprawie o podział majątku wspólnego z wniosku B. M. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 1 grudnia 2021r., II Ca 169/21, w którym zmieniono postanowienie sądu pierwszej instancji: w punkcie III podpunkcie 2 w ten sposób, że wymienione w nim składniki majątkowe przyznano uczestnikowi; w punkcie IV w ten sposób, że zasądzoną nim kwotę podwyższono do kwoty 232.629,22 zł, nie naruszając w pozostałym zakresie rozstrzygnięcia tego punktu; oddalono apelację uczestnika postępowania oraz oddalono wniosek wnioskodawczyni o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik uczestnika wniósł o jej przyjęcie do rozpoznania powołując się na oczywistą jej zasadność oraz okoliczność, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawczyni wystąpiła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (postanowienie SN z 24 września 2020 r., V CSK 48/20).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W skardze kasacyjnej wskazano podstawy jej przyjęcia do rozpoznania: występowanie istotnego zagadnienia prawnego i potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz oczywistą jej zasadność.

Łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzeby wykładni przepisów budzi w niniejszej sprawie wątpliwości.

Jak przyjmuje się w orzecznictwie, jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość przyjęcia oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt. 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. najczęściej wzajemnie się wykluczają: jedna uzasadnia przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na interes publiczny (pkt 1), a druga – z uwagi na interes prywatny skarżącego (pkt 4). Z reguły trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje na tyle poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie SN z 24 września 2020 r., V CSK 48/20).

Wskazanie jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) nakłada na skarżącego obowiązek nie tylko sformułowania tego zagadnienia, ale przede wszystkim przedstawienia wyczerpującej argumentacji, wykazania, że jest to zagadnienie nowe, dotychczas nierozstrzygnięte, oraz że jego precedensowy charakter będzie miał znaczenie przy rozstrzyganiu spraw podobnych przez sądy powszechne. Uzasadnienie zatem tej przesłanki wymaga od skarżącego szczególnej staranności w wykazaniu „istotności” zagadnienia, które musi mieć charakter prawny.

Po pierwsze, sformułowanie w niniejszej sprawie zagadnienia prawnego dotyczącego prawa do bonifikaty uzyskanego przez żołnierza na wykup kwatery co do tego czy stanowi jego majątek osobisty czy też wchodzi w skład wspólności ustawowej nie został sformułowany i uzasadniony jako zagadnienie abstrakcyjne i generalne, nie uzasadniono dlaczego Autor pytania prawo do bonifikaty traktuje jako samodzielne roszczenie (samodzielny przedmiot obrotu), które może być autonomicznym prawem i z jaką okolicznością wiąże jego powstania oraz przesłanki nabycia (przydział kwatery czy powstanie prawa do wykupu).

Po drugie, dla uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną nie wystarczy wskazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa, lecz należy

także wykazać, że doszło do takiego właśnie naruszenia – oczywistego i widocznego *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej oraz wynikającej już z treści skargi (tak w szczególności postanowienia SN: z 4 lipca 2019 r., V CSK 80/19; z 29 marca 2019 r., V CSK 321/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15; z 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14; z 18 września 2012 r., II CSK 179/12; z 8 marca 2012 r., III SK 36/11; z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09).

Oczywiste naruszenie prawa zachodzi wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu prawa jest widoczny bez pogłębionej analizy wchodzących w grę przepisów (tak postanowienia SN: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z 5 października 2007 r., III CSK 216/07; z 19 marca 2004 r., II PK 4/04; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01).

Dodatkowo należy stwierdzić, że dla spełnienia podstawy oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie jest wystarczające, aby sąd w sposób oczywisty naruszył prawo, naruszenie to musi mieć oczywisty wpływ na rozstrzygnięcie, i to w taki sposób, aby orzeczenie mogło być uznane za bezprawne (tak SN w postanowieniach: z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 730/17; z 22 marca 2018 r., III CSK 296/17; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17; z 9 maja 2017 r., I CSK 686/16; z 25 stycznia 2017 r., IV CSK 384/16; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16)

Po trzecie, nie można uznać, że w sposób oczywisty Sąd dokonał błędnego zasądzenia dodatkowej kwoty 45475, 45 zł. Rozliczeniu i ustaleniu wysokości dopłat podlega cały majątek dorobkowy a nie jego poszczególne składniki. Wysokość zasądzonych spłat obejmuje całość rozliczenia a nie jego fragment jak usiłuje twierdzić skarżący. Zmiana orzeczenia w zakresie przyznanych składników spowodowała, że całość majątku dorobkowego otrzymał uczestnik z obowiązkiem spłaty połowy wartości zgodnie z ustaloną przez sąd proporcją udziału byłych małżonków po ½ w majątku wspólnym. Należy wziąć pod uwagę, że wcześniej wskazane składniki, zgodnie z postanowieniem Sądu pierwszej instancji przysługiwały wnioskodawczyni a więc jej udział i wysokość spłat uwzględniały wierzytelności, które ostatecznie przypadły jednak uczestnikowi, który w międzyczasie je zużył i o które spłata wnioskodawczyni była obniżona. Sąd drugiej instancji przyznając cały majątek dorobkowy właściwie określił udział obu

stron oraz wysokość dopłat. Po czwarte, nie można uznać, że Sąd drugiej instancji dopuścił się w sposób oczywisty naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy i treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 53¹ § 1-3 k.p.c. w zw. z art. 50 § 3 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 49 § 1 k.p.c., polegające na wyrażeniu niesłusznego poglądu, że wniosek osobisty uczestnika J. M., złożony na rozprawie z 6 października 2020 r., o wyłączenie od prowadzenia sprawy Sędzi Sądu Rejonowego M. R. oparty był na tych samych okolicznościach, co poprzednie wnioski. Okoliczności te były przedmiotem kontroli apelacyjnej Sądu drugiej instancji, a istota zarzutu sprowadzała się do twierdzenia, że sprawę rozpoznał sędzia podlegający wyłączeniu. Sąd odwoławczy wskazał, że brak było podstaw do uznania, że w tym wypadku wyłączenie sędziego ma miejsce z mocy samej ustawy. Także wywód Sądu dotyczący braku uprawdopodobnienia okoliczności uzasadniających wyłączenie, które sprowadzają się do zarzutu stronniczości ze względu na podejmowane decyzje procesowe w ocenie uczestnika negatywne dla niego, także te którego dotyczy wniosek z 6 października 2020 r, nie wskazują na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w tym zakresie.

Z tych względów w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania orzeczono, jak w treści postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.